

Historie 26/4-1999:

Hvorledes opfattes / beskrives landboreformerne:

1. Kierkegaard / Winding:

- Personcentreret
- Der lægges vægt på ideer / "tanker". Gode ideer / stærke mænd skaber mulighed for udvikling.
- Positive adjektiver "Liberale og humane", "Handlekraftig", "Store", "Menneskekærlig", der skaber tendens i fremstillingen
- Der lægges især vægt på dansk udvikling.
- Problemet med husmænd "underdrives".

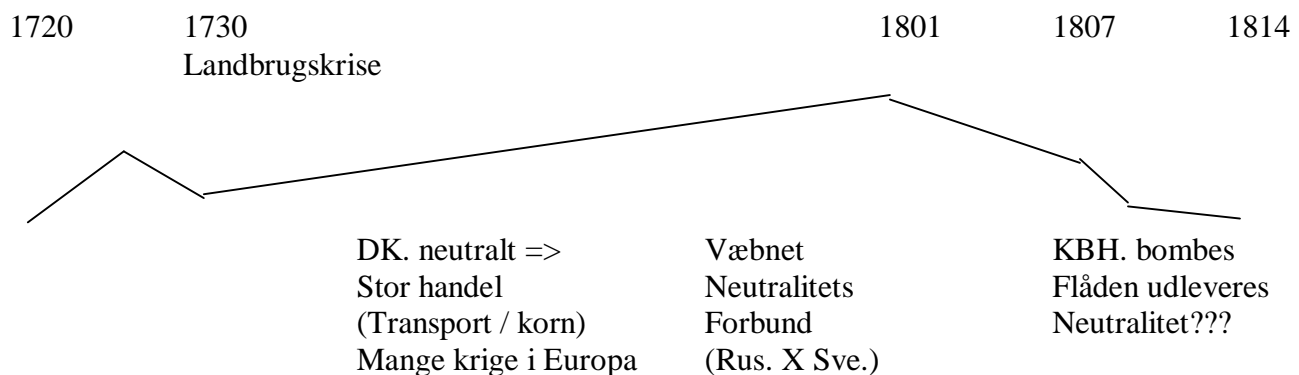
Altså: Liberal, individualistisk fremstilling ("personer driver historien")

2. Andersen: Produktion og samfund:

- Den økonomiske udvikling bestemmer det historiske forløb.
- Personer og deres handlinger udelades.
- Danmark bliver produkt

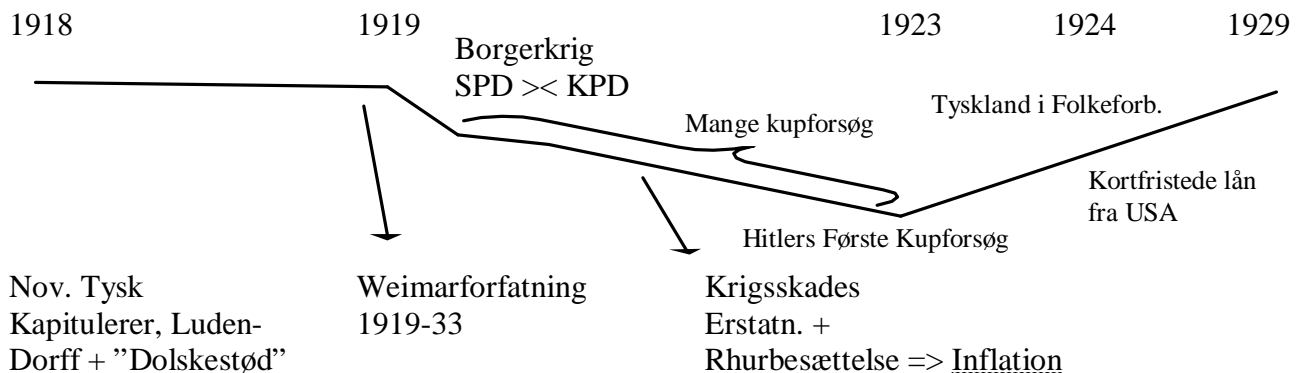
2/5-1999:

Oversigt: Danmark ca. 1790-1814 (1813)

1813: Staten er konkurs

3/6-1999 (Årsprøve, nazismen og tidsrummet mellem 1916 og 1945):

Problemer:

- Tyskland ene skyld i krigen???
- Følgevirkning af krigsskadeserstatning.

- Weimardemokrati er et diktat fra sejrherrene.
- KPD >> SPD
- Storkapital)Selvstændige middelklasse(Arbejdere / fagbevægelse

Historie 17/8-1999:

NSDAP's 25-punkts-program, 24. februar 1920

Er der linie / grundtanke i programmet??

1. Nationale punkter

- Versaillesfreden 1919
- Tyskerne kræver oprejsning for ydmygende fred => aggressiv nationalisme (se punkt 1, 2, 3, 4 og 5).
- Bemærk "Vi kræver"

Ang. socialistiske punkter

Se punkt 13, 14, 15 og 17 (se kilde 14)

Historie 23/8-1999:

S.A.

Hitlers problemer i 1933/34:

- Det gamle system sidder på administrationen
- Rigspræsidenten begrænser Hitler's magt

Rigspræsident	> Hitler <	Röhm
↓		↓
Rigsværn (100.000)		S.A. (3 mio.) Kræver våben!! + Legalitet og indflydelse
Storkapital		
	<u>Hitlers problem:</u> 1. Röhm's rolle 2. Rigsværnet <u>Krav til Hitler:</u> a) S.A. skal opløses b) Af Hitler? c) Rigsværnet?	

Historie 24/8-1999:

Hitler vælger selv at opløse S.A.

- Han undgår borgerkrig
- Han vil undgå "image-tab" ved rigsværnets indgriben
- Röhm må ikke blive martyr
- Se pressemeddelelse (side 113): Hitler støttes af Rigsværnet

Kilde 49	Kilde 50
"Revolution" er slut => <u>Evolution</u> "Evolutionens sikre leje"	Vi er først "på vej". Kræver <u>socialisme</u> "Marchere ad revolutionens vej", han udfordrer Hitlers strategiske linie

Röhm:

- Antikapitalist
- Antiliberalist
- Antimarxist

Hvad er han så???

Historie 27/8-1999:

NSDAP 1933-1938

A) 1933-34: NSDAP eneste parti

1933 ophæves fagforeninger:

- "Trussel" mod ensretningen.
- Ideologien / korporative stat. Harmonerer ikke med fagforeningernes del-interesser.
- Måske aftale med storindustrien. Januar 1933 (se kilde 36 (linie 55/66))

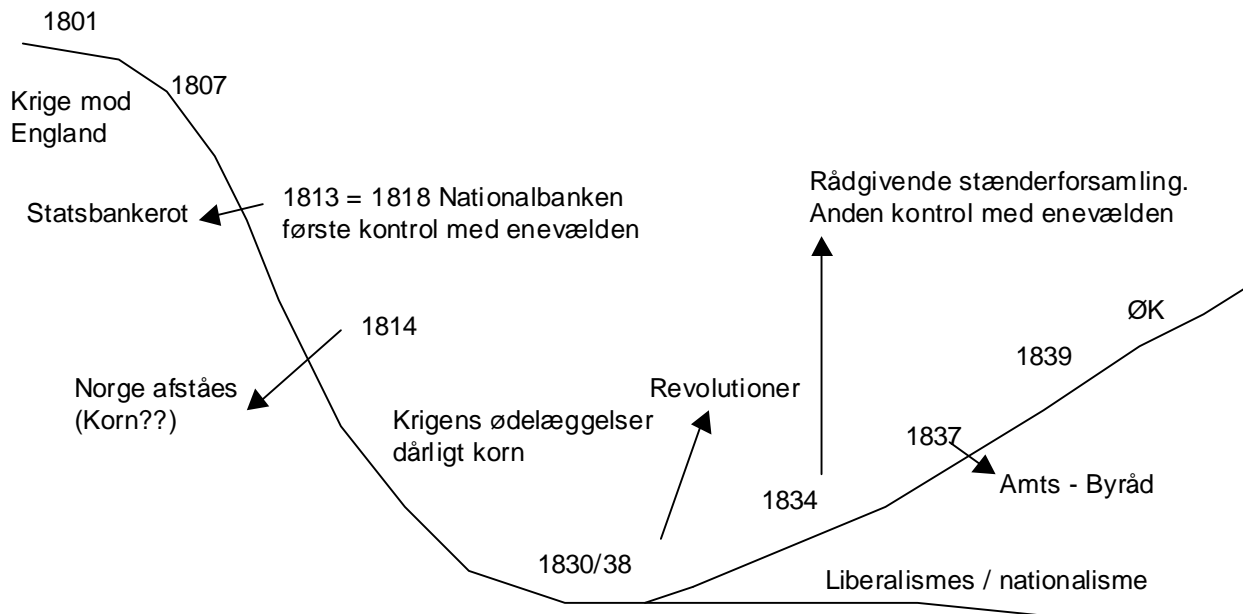
1934: Minus S.A.

August 1934: Hindenburg dør => Hitler "Fører" og bliver leder af rigsværnet

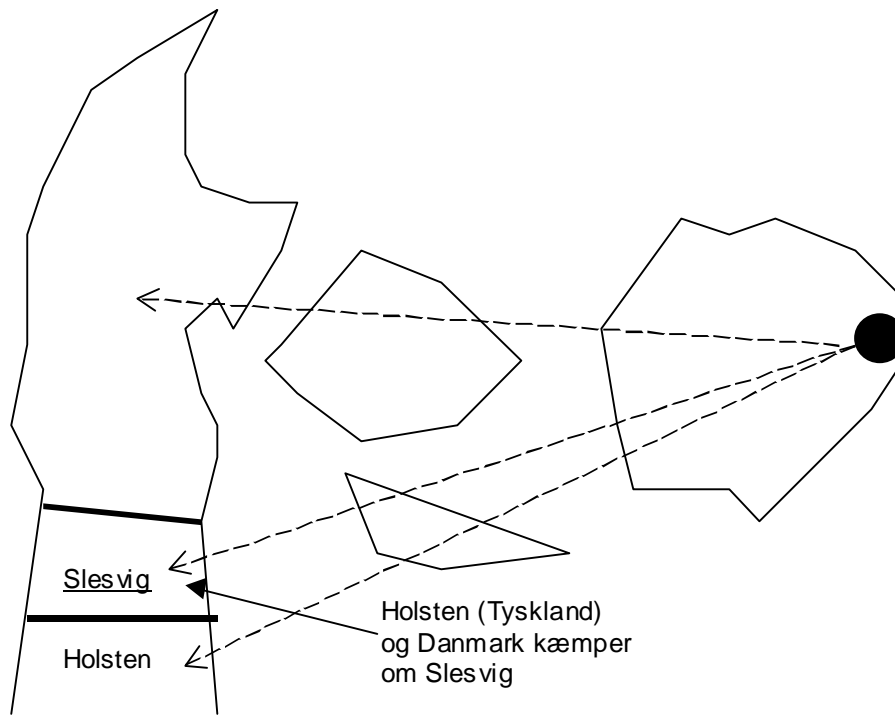
B) 1934-38, rolig periode: Enorm tysk oprustning

Historie 13/9-1999:

Problemer for dansk enevælde 1801 – 1848

- Handelen går stærkt tilbage i byerne (fx Rydberg)

Historie 17/9-1999:

Enevældens problemer i 1800'tallet:

Årsager

Økonomiske problemer:	1848
Nationale problemer	1848
Liberalisme	1848
Dynastiske problemer	1848
Revolutioner i Europa 1830 og 1840	1848

Krigen 1848-50:

Anledning: Revolutioner i Frankrig

Dybere årsager:

1. Nationale konflikter
2. Liberalisme

Dansk sejr fordi stormagterne ønsker helstaten bevaret.

Dansk problem 1850/51-1863: Helstaten skal bevares OG demokratiet gennemføres

18/3-1848: Møde i Slesvig / Holsten

20/3-1848: Casinomøde i Kbh. (national liberalisme) → nationalliberale

21/3.1848: Chr. borg

National liberal:

- a) Grænse ved Ejderen
- b) Demokrati

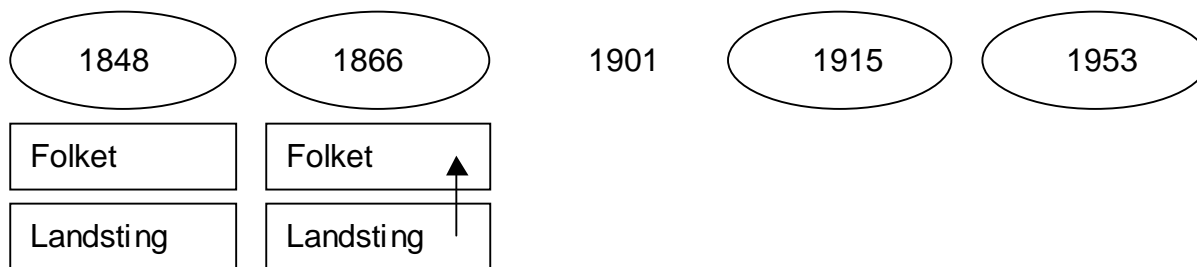
Grundloven færdiggjort 1849

Perioden ca. 1852 – 1863:

1850: Dansk sejr – stormagterne kræver helstat
 Grundloven gælder for kongeriget (Kongeåen + Ribe)
 Slesvig/Holstenegen forfatning

Nov. 1863: Novemberforfatning – Danmark + Slesvig, grænse ved Ejderen => krigen 1864

Historie 21/9-1999:

Historie 27/9-1999:

1938

München-forliget:

Overenskomst: USSR + Frankrig vil garantere Tjekkoslaviet
I München-38 inviteres USSR ikke!!

1-2/11-1999:

”Jalta konferensen 1945”, kilde 1, side 7:

Møde mellem Stalin, Churchill, Mikolajczyk.

Mikolj. gør rede for eksilregeringens politik ang. grænser og regering i kommende Polen

a) Mod øst.

1. grænse: USSR kræver Curzon-linien som grænse >< eksilregering i London, der krævede grænsen fra 1920/21. Churchill støtter Stalin’s krav om Curzon-linien.

c) Mod vest/nord.

Eksilregering i London kræver grænse ved Oder/Neisse + Østpreussen (sydlige del). Dette accepteres af Stalin/Churchill. USA imod, men holder ”lav” profil.

2. ang regering: Eksilregering omtaler ikke polsk komité = (senere Lublin).

Mikolaj. foreslår regering ud fra 5 demokratiske (!?) partier i Polen.

X

Stalin (Lublin)

Bemærk afslutning: ”Stærkt, frit,”, begreberne defineres ikke!!

Kilde / er ikke en forhandling, men en belæring

Det er Stalin, der har ”bukserne på”

8-29/11-1999:

”Jalta konferensen 1945”, kilde 3, side 8:

Miko. foreslår Roosevelt’s forslag ang. grænser til Roosevelt!!!

Miko. anerkender Curzon-linien men kræver at Lwow-området.

Forbliver i Polen (olie + strategi = området virker som ”stopklods” forstået på den måde, at USSR så ikke vil få fælles grænse med Ungarn og Tjekkoslaviet).

Bemærk de øvrige ministre i den polske eksilregering støttede ikke Miko. Miko. har intet valg, han har selv erfaret Stalins og Churchills stilling.

”Jalta konferensen 1945”, kilde 4, side 9:

Bemærk det sene tidspunkt!! (se indledningen)

Problemet skal holdes uden præsidentvalgekampen. Kongresvalget / præsidentvalg nov. 1944.

Det er derfor dokumentet er holdt i meget vage vendinger: --- ”Hvis dette er muligt ---”.

Resultat: Miko. presses til at forlade eksilregering i London (han har ”blottet” sig; uden at opnå noget)

USA vælger i realiteten ikke at forhandle. Harriman (USA’s ambassadør i Moskva) anvendes som observatør. Ifølge Roosevelts ”impressionistiske” forhandlingsteknik, skulle der være ”mange bolde i luften”. Med henblik på en stor udenrigspolitisk byttehandel.

”Jalta konferensen 1945”, kilde 5, side 10:

I januar-1945 havde USSR ”udnævnt” Lublin-regeringen (for at have ”trumf” på Jalta).

⇒ Polsk eksilregering i London forsøger at påvirke USA’s holdning.

Generelt: Store krav uden realpolitisk indsigt og uden ”trumfer”/magtmidler.

Eksilregeringen kræver:

- a) Gamle grænser (minus Curzon) + noget mere!!!
- b) Alliance med USSR – skal garantere begge staters sikkerhed!!!!?
- c) International fredsstyrke
- d) Eksilregeringen vil beholde magten i Polen til der er dannet en ny lovlig regering (Lublin er altså ulovlig).
- e) USA bør ikke anerkende en marionetregering (= Lublin)

”Jalta konferensen 1945”, kilde 6, side 10:

Vigtig kilde!!!!!!

Beskriver USA’s mål i et internt/fortroligt dokument – ingen manipulation på grund af en ”lukket” modtagergruppe (Roosevelt / Stettinius)

1. USA anerkender ikke Lublin
2. USA er usikker på polsk eksilregering i London (bemærk kilde 5)
3. USA ”sætter” på Miko. (han er forhandlingsvillig – se kilde 3)
4. Demokrati i Polen.

Se side 11n; USA’s økonomiske målsætninger i verden og østeuropa.

- a) Liberal, fri verdensøkonomi! (minus tosidede handelsaftaler, minus protektionisme, minus koloniherrødmme).
- b) Se side 12 / første spalte: USA indser / acceptere USSR’s politiske indflydelse i Østeuropa, men!!!!? Håber at USA kan opnå økonomisk indflydelse. Angående dette punkt kan man adskille politik / ideologi og økonomi. USA regner med en form for samarbejde med USSR efter krigen.

Generelt:

Kontrolrådet i Berlin tager sig af fælles tyske anliggender.

Bemærk: Frankrig får en zone / plads i kontrolråd. Churchill’s plan for at dæmme op for USSR’s indflydelse i Europa.

”Jalta konferensen 1945”, side 17 punkt VI:

Krigsskade i naturalier (for at undgå gentagelse af 1. verdenskrig) – ”i videst mulig omfang” !!!?
USSR >< England

”Jalta konferensen 1945”, side 20 punkt 4:

Erstatningskommissionen skal arbejde i Moskva !!!

USSR får sit forslag (20 mia \$) indført i dokumentet!!!

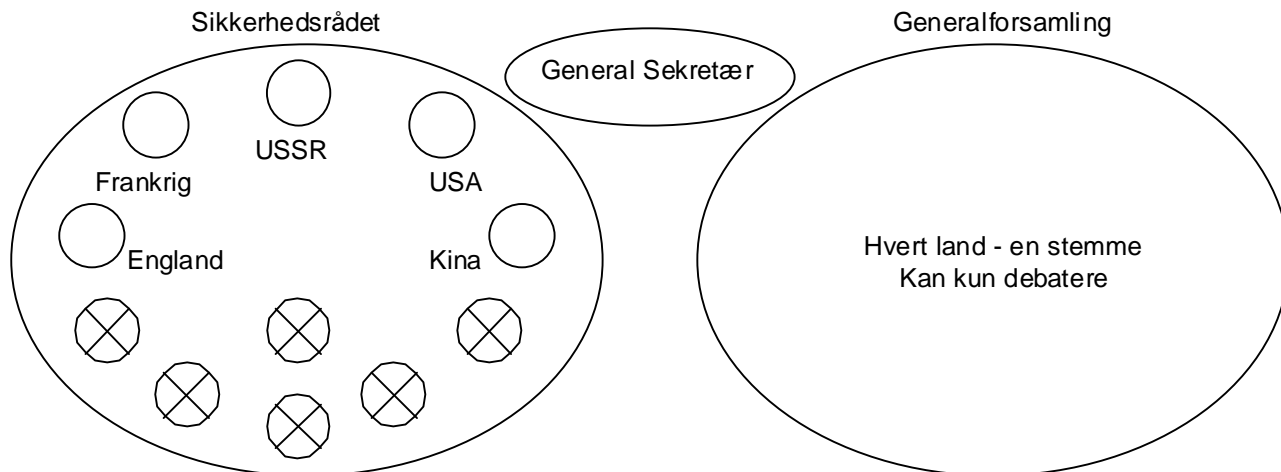
BEMÆRK: 20 mia. er diskussionsgrundlag!!?!

6-7/12-1999:

FN

Roosevelt arbejder på en ny verdensorganisation (opgør med isolationisme / rammer omkring ”åben dør” / opgør med imperialismen / bilægge internationale konflikter)

Struktur i FN

O = De faste medlemmer – ”veto ret”.
X = Ikke faste medlemmer har ikke vetoret.

S.R. kan handle / indsætte en hær.

Problem: Vetoret?? På hvilket niveau?

- a) Roosevelt: Dagsorden (almindeligt flertal) handling /fordømmelse, hær (stormagter har ”vetoret” se side 19 ”skal stemme ja”)
 - b) USSR: Dagsorden (”vetoret”) handling (”vetoret”). USSR’s tradition.
- Se side 19 (miderste spalte): Roosevelt ”vinder” (punkt c1 og c2).
Bemærk ”handelen”: USSR får 3 stemmer i Generalforsamlingen.

13/12-1999:

”Jalta konferensen 1945”, side 21:

Baggrund:

- a. Borgerkrig i Kina (Mao >< Chiang Kai Chek) >< Japan
- b. USSR har endnu ikke erklæret Japan krig.

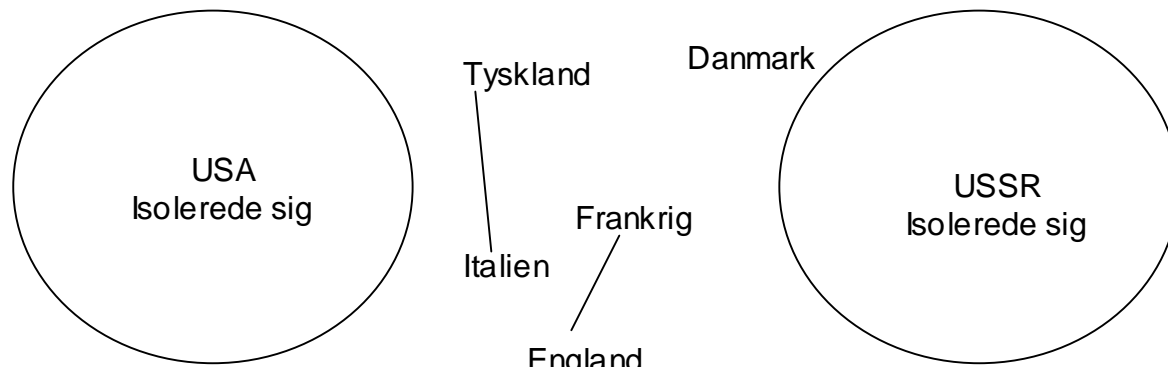
Hemmelige handel i Jalta:

<p>Vestmagter</p> <ul style="list-style-type: none"> - USSR lover at erklære Japan krig - USSR ”slår hånden” af Mao 	<p>USSR</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nedre Sakhalin - Kurillerne - Leje af havne - Ret til jernbane i Kina - Status Quo i Mongoliet (stødpudestat)
--	--

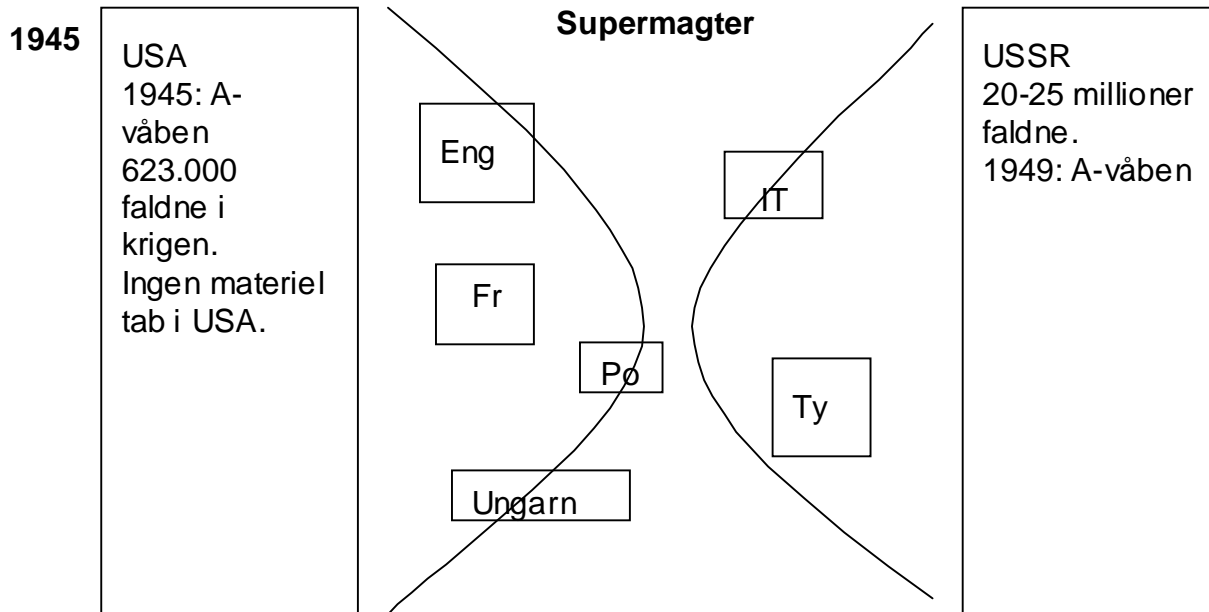
Bemærk: Atlanterhavsdeklarationen gælder kun Europa.

Den kolde krig

Verden i 30’erne: Multipolar verden

Verden i 40' og 50'erne: Bipolar verden (fast bipolaritet)

Hvor går grænserne for supermagternes indflydelse???

Fase I 1945 – 1947

Overgangsfase, Den Kolde Krig eksisterer ikke endnu. I USA var der en differentieret opfattelse af USSR.

Fase II 1947 →

Der opfindes betegnelsen ”Kold Krig”. Der udformes en officiel amerikansk forklaringsmodel på USSR: USSR er ekspansiv.

14/12-1999:

Østeuropa ca. 1945-47

- Husk ”studehandel” mellem Stalin og Churchill i oktober 1944.
- USSR smed nazister / fascister ud af følgende lande: Polen, Tjekkoslaviet, Ungarn, Rumænien, Bulgarien => USSR har et til at administrere.
- National modstand mod fascismen i især Jugoslavien => USSR får mindre indflydelse i Jugoslavien (Titoisme).
- Østeuropa (minus Tjekkoslaviet og til dels Polen) var tilbagestående landbrugslande – lande/feudale => USSR nationalisere adelens jord (ca. 80 %), udstykker jorden til private landarbejdere (USSR populær).

Danmark sammenligner sig tit med Tjekkoslaviet både før og efter krigen.

3/1-2000:

Trumandoktrin

Truman præsident april 1945 (Roosevelt dør): Ændring af USA's udenrigspolitik overfor USSR???
(mål / taktik-ordvalg)

1944	Præsidentvalg / Kongressen
1946	Valg til dele af Kongressen (senat + repræsentanternes hus): Republikanerne får flertal (mange isolationister: <u>Vandenburg</u> er leder af udenrigspolitisk komite).
1948	Præsidentvalg / Kongressen

17/1-2000:

Trumandoktrinen

USA skal føre forholdene tilbage til det normale (?)

Eller kunne USA's politik udlægges som et angreb.

FN; se side 16 (første sp.):

- FN skal undersøge en *sag* før indgriben. "Begge parter skal høres i en konflikt".
- Hvis FN går ind kan Truman ikke "bruge sagen".

18/1-2000:

Marshallplanen:

Marts 47	Trumandoktrin
April	Marshall på besøg hos Stalin
5. Juni	Marshall's tale
Juli	Topmøde i Paris (USA / USSR / + Europa)
10. Juli	Molotov + USSR's delegerede tager hjem
August	} Molotov indgår individuelle aftaler med Østeuropas lande (økonomiske) => 1949 Comecon. Polen, Tjekkoslaviet og Finland tvinges af USSR til at afslå Marshallhjælp.
Sept.	

24/1-2000:

Reaktioner på Trumanddoktrin / Marshallplan

a) Vesteuropa: Accept => "Vestblok" =>

1. OEEC (= organisation, der skal danne ramme om vestlig frihandel)
2. 1948, Vestunionen (militært samarbejde mellem England / Frankrig + Benelux) – reaktion på Marshallhjælp til Vesttyskland / Pragkup.
3. Vesttyskland samles (ikke fuld suverænitet) => Marshallhjælp (D-mark) => Berlinblokade.
4. Atlantpagten => 1949 militært samarbejde; NATO.

b)

1. Kominform sept. 47

2. Molotovplanen (Juli / aug.- 47)
3. USSR hindrer: Finland, Polen, Tjekkiet i Marshallhjælpen.
4. Pragkuppet, februar 1948: USSR vil "binde" Tjekkoslovakiet til østblokken (økonomi / strategi, se kortet s. 40 *Konflikt*). "Lav" profil fra USA: Farligt at blande sig i dette område. "Banke" vesteuropa på plads.

1/2-2000:

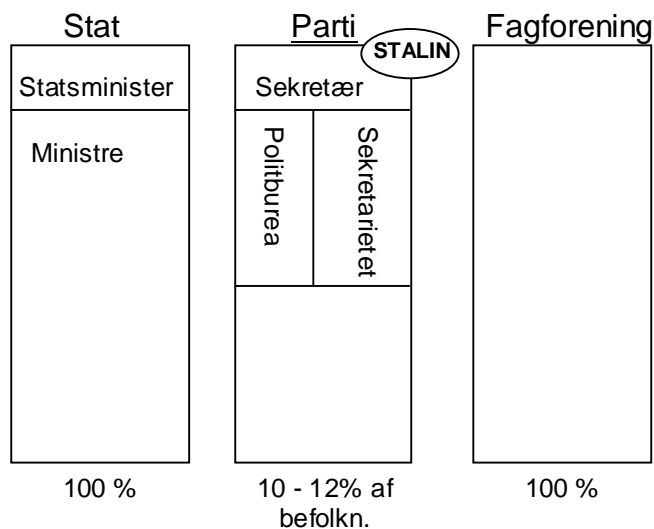
Østeuropa 1945 – 1989

Kopi: S.U.K.P.'s historie: Bemærk formuleringer:

- Folkemasser i Østeuropa gennemfører selv overgang til folkedemokrati.
- "Jordbunden" var klar fordi kapitalismen var i krise og kommunismen førte den rigtige politik.
- USSR's rolle tilsløres gennem sproglig brug af passiver "Jordreform gennemførtes".
- USSR blander sig ikke, men hæren garanterer at alt forløber rigtigt!!!

Blokdag den 4/2-2000:

Parti/statsopbygning i USSR + Østeuropa

Partiet:

- a) Udpeger kandidater til statsapparatet og fagforeningen.
- b) Laver rammer for lovgivningen.

Stalin er generalsekretær/ "chef" i perioden ca. 1929 – marts 1953. Østeuropa "holdes sammen" af Stalin / Stalinisme: Lighedstegn mellem person og system. Systemet personificeres =>

- a) Terror hindrer kritik.
- b) Stalin dør marts 1953:
 1. I østeuropa opfattes det som systemets død.
 2. Kollektiv ledelse i USSR (Khrustjov, Bulganin, Malenkov, Molotov) => forskellige politiske signaler => opfattes som svaghed => uro i Østeuropa / opstand i Berlin juni 1953.

Partikongres i Moskva februar 1956:

Samling af kommunistiske ledere fra USSR + kommunistpartier i hele verden. Khrustjov holder "hemmelig" tale sidste aften:

- a) Hvorfor? Led i intern magtkamp / der var og skulle ikke være en ny Stalin så systemet måtte fungere på en ny måde.

- b) Taktik: Kritik uden debat i ledende kredse. Ændringen skal kanaliseres langsomt ud i samfundet.
- c) Hvad siger Khrustjov?
 - Kritik af Stalin!!
 - Flere veje til socialisme.
 - Accepterer Tito.
 - Åbenhed overfor Østeuropæiske landes forskellige kultur.
 - Fredelig sameksistens.

Udviklingen i Østeuropa i 1945 – 49:

Området knyttes stedse tættere til USSR i perioden 1945 – 49, men dette sker især 1947 – 48 (se kopi: ”Udvikling i Østeuropa”).

Hvorfor:

- a) USSR reagerer på USA’s udspil i 1947.
- b) USSR havde politiske, militære og økonomiske interesser i området.

Baggrund for opstand i Ungarn:

Årsager:

- Traditionel modstand mod Rusland / USSR.
- Utilfredshed med politisk / økonomisk system.

Anledning:

- Stalins død – 1953.
- Opstand i Polen 1956.
- USSR har forladt Østrig i 1955 - intet argument for Den Røde Hær i Ungarn.
- Nagy’s reformforslag.
- Khrustjovs accept af flere veje til socialisme.
- Khrustjovs accept af nationale udviklingslinier.
- Khrustjovs accept af Titoisme.
- USA’s nye strategi ”roll back”.

1. Gør rede for demonstranternes krav 23/10-1956
2. Diskutere Grøs’ tale: I hvilket omfang beroliger han befolkningen – USSR?

Demonstranternes krav:

- Nagy som leder.
- Beskytte socialismens hellige idealer!
- Ungarsk / sovjetisk pagt uden indblanding (= kritik af USSR).
- Ny landbrugspolitik: Opgør med kollektiver og støtte til selvstændig bønder.
- Nationale krav: Opgør med tanken om folkedemokrati.

7/2-2000:

Ang. opstanden i Ungarn 1956

Gerö

Ungarns leder/partisekretær siden juli 1956. Kompromiskandidat. Berolige USSR og demonstranterne.

Tale kl. 20.00:

Indledning

- a) Rhetorik >< demonstranternes nu-behov.

- b) Gerö forsøger at isolerer demonstranterne: Vi og vort >< ”de”/folkefjender. Dvs. landet splittes.
- c) Demonstranternes krav = sladder / USSR beroliges. Kommunistpartiet er ikke interesseret i folkelige bevægelser. Partiet har ledende rolle i samfundet.
- d) Angående ”landbrug” og kravet om støtte til selvstændige bønder. Gerö vil kun acceptere socialistisk landbrug!!!
- e) Nationalistiske krav omtaler Gerö som undergravende.
- f) Nagy nævnes ikke!!!

Kort tale herefter dansemusik!!!

22-25/2-2000:

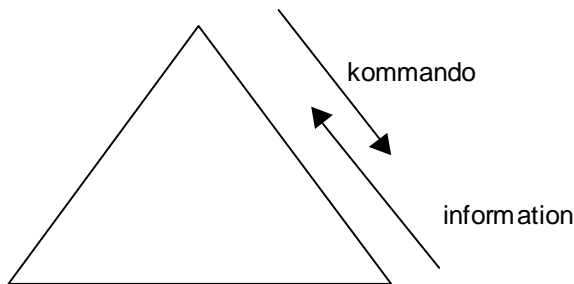
Gorbatjov’s problemer

1964 – 1982: Bresjnev

1982 – 1985: Andropov, Tjernenko

Stagnation, pga. ”lukket” system + man må ”tilpasse” sig systemet for at avancere + ledere på højt plan bliver ældre herrer + ledende politikere danner ”hof” rundt i systemet + hvorledes kontrollerer ledelsen, at initiativet gennemføres ”rigtigt” i ”bunden”?

”Kommandoproblem” + informationsproblem + ingen ”fri” presse.

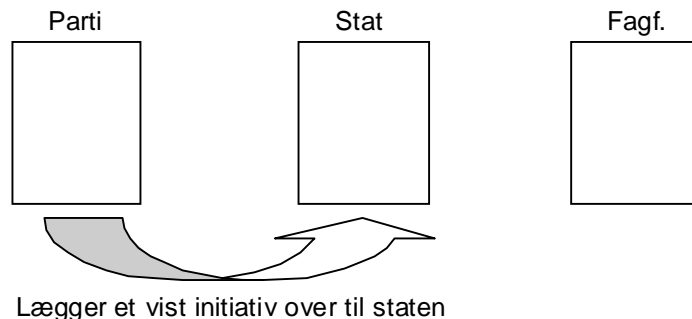
Andropov + Tjernenko: Klart økonomisk og socialt problem; faldende produktion / produktivitet / drikkeri m.m. Disse søger at løse problemet, ikke *i systemet*, men i befolkningen (justits på gader og i fabrikker, begrænsning af spiritus).

Gorbatjov derimod, stiller spørgsmål omkring systemet.

Partiet har den ledende rolle.

Gorbatjov forsøger en politisk ændring, uden at ideologien ændres.

Ændres:

Gorbatjov's middel: Økonomisk decentralisering og politisk åbenhed.

Men ideologien må ikke ændres.

Gorbatjovs problemer:

- Hvor langt kan han gå i reformer uden at ændre systemet?
- Gorba's fjender: Konservative kommunister og liberale i USSR.
- Hvorledes reagerer nationale mindretal i republikkerne på decentralisering?
- Hvorledes reagerer Østeuropa?

⇓

Kupforsøg i USSR august 1991; Gammelkommunister søger at vælte Gorbatjov. Kupforsøget mislykkes.

⇓

- a) USSR opløses.
- b) Jeltsin forbliver præsident over Rusland.

1/3-2000:

Bresjnevdoktrinen

"Omvendt" Trumandoktrin (socialistisk Trumandoktrin) → Begrænset suverænitet / USSR og Warszawapagten tillader ikke at socialistiske stater bryder med systemet.

I praksis gennemførtes doktrinen i Ungarn 1956, men "teoretiseres" i 1968.

Bresjnevdoktrinen garanterede relativ ro i Østblokken under Bresjnev, Andropov og Tjernenko.

Gorbatjov ophæver doktrinen ⇒ Østeuropa / Østblokken opløses fordi

- a) Nye krigsførelse reducerer Østeuropas militære værdi.
- b) USSR's pres på Østeuropa er dyrt i "kroner og ører" og i image.

Gorbatjov er rede til at give afkald på Østeuropa ("sælge" de gamle partikammerater). MEN Gorbatjov vil fastholde USSR som samlet nation (Gorbatjov er tilhænger af FAST kurs over for Estland, Letland og Litauen).

7/3-2000:

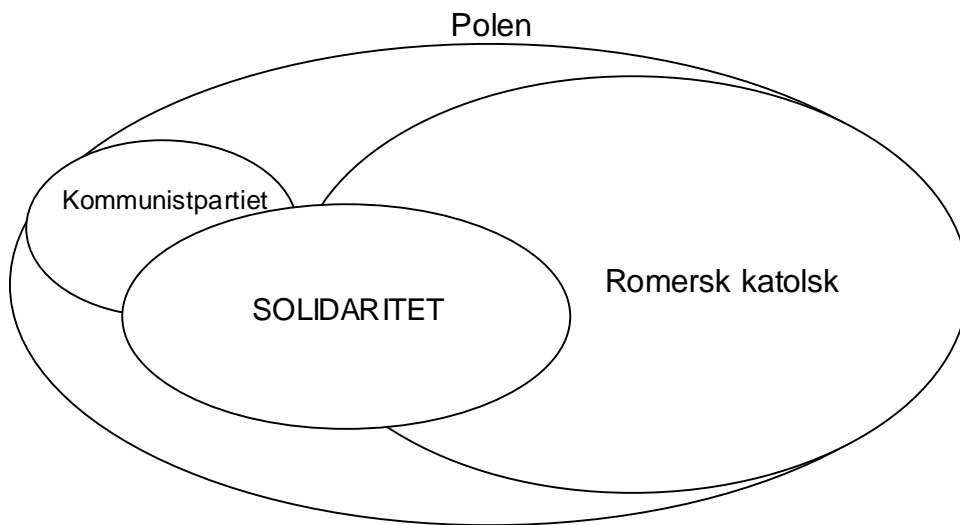
Gorbatjov's forklaring på at ddet gik "galt":

- Kompliceret sag.
- Ingen fortilfælde/"modeller" i USSR (proces/resultat, hverken for parti/befolkning).
- Kun kort *tid* (våbenkapløb, begyndende oprud i Østeuropa/Polen).
- Han vil integrere i Europa, men bliver "snydt" af USA.
- Arv fra *Stalintiden* (forstenet system uden dynamik).

Polen

Fri fagforening med politiske krav/folkebevægelse

Tyskland (protestanter) ⇔ POLEN (romersk katolsk kirke → protestbevægelse siden 1770'erne) ⇔ Sovjetunionen (græsk ortodokse / ateister)

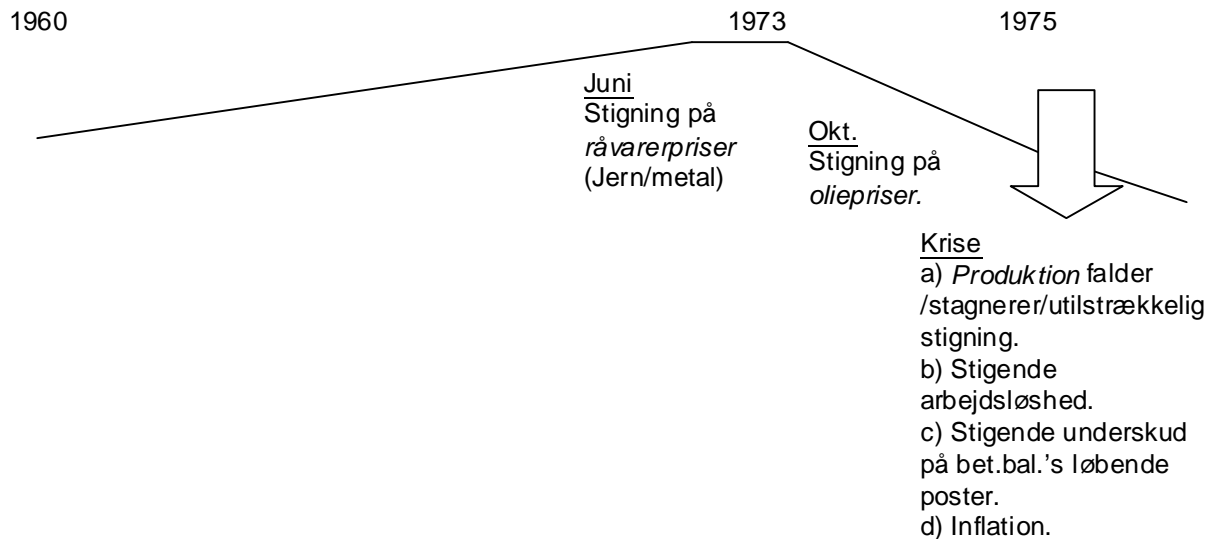

Baggrund for Solidaritet:

- Traditionel modstand mod USSR.
- Økonomiske problemer (enorme).
- Almindelige folk føler sig ikke forpligtet af/solidarisk med staten.
- 1970/72 reguleres/accepteres Oder/Neisse grænsen. USSR mister ”klemmen” på Polen.
- Katolsk kirke danner ”netværk”.

20/3-2000:

Økonomiske krise i Danmark efter 1973

Betalingsbalance

Oversigt over betalinger til og fra udland i given periode.

Består af:

- Handelsbalance
- Renter/afdrag på lån til og fra udland
- Turistindtægter og udgifter
- Indtægter fra skibsfragt

<u>Indtægter</u> a) + b) – 130 mia. kr.	<u>Udgifter</u> <i>150 mia. kr.</i>
--	--

De resterende 20 mia. kr. bliver kaldt kapitalposter.

21/3-2000:

Økonomisk krise (Danmark)

”Sygdom”

- Inflation/stagnation.
- Arbejdsløshed.
- Stigende underskud på betalingsbalancen løbende poster.

”Middel”

- Hæve renten, moms, gift, punktafgift og skat.
Indkomspolitik.
→ Inflation hæmmes ved at hæmme efterspørgsel.
- Offentlige anlægsarbejdere.
Anlægsarbejder.
Sænke virksomhedsskat + offentlig støtte til iværksættere.
Sænke skat, moms og rente.
- Stimulere produktion (”Producere os ud af krisen”).
Fordyrer udenlandske varer (biler, benzin).
Fremme specielle virksomheder.
Hæve skat, moms og renten.
Sænke virksomhedsskat.

Problem:

De traditionelle midler modarbejder hinanden. Der findes ikke et middel, der kan helbrede alle tre symptomer.

a) Inflation	b) Arbejdsløshed
c) Underskud på betalingsbalancen	

Borgerlige partier

Socialdem., SF – socialistiske partier

Valg af økonomiske midler bliver et politisk valg.

24/3-2000:

Økonomiske indgreb i Danmark 1974:

Krisen starter i 1973. Synlig i 1974.

Ang. DK i 1973:

- Accept i perioden ca. 1960 → kraftig industrialisering (dyrt) → accept af underskud på betalingsbalancen.
- Industrialisering → Stort udbud af arbejdskraft (kvinder på arbejdsmarkedet).
- 1960’erne → begrænset/konstant inflation.
- Automatisk dyrtidsregulering (*lønregulering*; især et dansk fænomen).
- Stigning på prisniveau (især olie) → lønforhøjelse pga. ovenstående punkt (uden udvidelse af produktion) → Inflation.

27/3 – 4/4-2000:

Økonomisk krise (Danmark)

Bunden opsparing: Statslig krav vis procentdel af bruttoløn opbevares af staten.

Februar forlig (1974):

Bunden opsparing + off. ydelser → ”Trække penge” ud af systemet:

- Hæmme inflation
- Mindske underskuddet på betalingsbalancen.

Omkostningsdæmpende ydelse → skal gøre Danmark mere konkurrence dygtig.

St. Bededagsforlig:

”Penge ud” af samfundet.

MEN nedsættelse af skat!?!)

- Aktuelt politisk problem: ”Tage” gassen af fremskridtspartiet.
- Svarer til liberal ide.

Generelle mål i 1974:

- Hæmme inflation.
- Mindske underskud på betalingsbalancen.
- Gennem en stram finanspolitik.

1975 (socialdemokratisk reg.):

Septemberforlig: 1975 >< Ekspansiv finanspol → mål: hæmme arbejdsløshed.

Regeringen søger at bremse udvikling (relativt) i løn:

- Hæmme inflation.
- Mindske underskud på betalingsbalancen.
- Forbedre konkurrenceevne.
- Undgå ekstra stigning i dyrtidsregulering.

1975: To hensyn:

- (Mest) beskæftigelse – Keynes’ teori.
- Arbejdsmarkedet ”styre” lønudviklingen (må ikke løbe ”løbsk”).

NY kriseform, hvor Keynes’ teori ikke umiddelbart kan anvendes: Stagflation (ny kombination af inflation og stagnation.)

1976: Indkomspolitik = ”Statslig styring af indkomster i et samfund (løn + udbytte + vederlag)”.

Se tabel 222 i ”Danmark, Historie og Samfund”:

Økonomien kunne ikke styres med traditionelle midler: Der skal ”MERE til” end blot Keynes’ model.

1976:

Indkomspolitik

I to år højeste lønstigning.

Inklusiv dyrtidsregulering: 6 %.

Regeringen søger at dæmpe krisen med et nyt middel: Relativt tilbageholdenhed på løn.

Relativ tilbageholdenhed på løn og standse løn- og prisspiralen.

1977:

- Løn skal styres.
- Stram finanspolitik.

- Dyrtidsregulering ophæves ikke, men fastfryses til ATP.
- Beskæftigelsesfremme: Støtte til ansættelser.

Store udgifter for staten finanseres af lån fra befolkningen *kasseunderskuddet* skulle dækkes af statsobligationer (gælder i hele kriseperioden).

1979:

- Olie ud af pristal (ny oliekrise i 1979).
- LD = Lønmodtagernes dyrtidsfond → tvungen opsparing (udbetales efter 60 år). → Investeringsforening (pengene kan kanaliseres ud i samfundet).

Politisk acceptabel måde for socialdemokratiet at ”pille” ved dyrtidsreguleringen.

1982:

Bemærk ny borgerlig regering.

Suspension (midlertidig ophævelse af dyrtidsreguleringen)

Bemærk ”besparelser” på løn-siden (i 1979 skulle arbejdsgiveren stadig udbetale dyrtidsportioner).

Indgrebet i 1982 er derfor et ret stort lønbesparende indgreb.

Borgerlige partier er ikke interesseret i at udvikle LD. Dette kunne blive en magtfuld organisation. I 1970'erne havde man diskuteret ”økonomisk demokrati” ØD. Dette var soc.dem. kompenstation for indkomstpolitik.

1985-1986:

Dyrtidsregulering ophæves!

Skatteomlægning + omlægning af rentefradraget + bunden opsparing → forbruget hæmmes/stram finanspolitik (se tabel 36 og 41 i *Danmark, Samfund og Historie*).

6-11/4-2000:

Repetition – Rom:

Rom

753 f.v.t. bystat (lille)

Økonomisk + strategisk god beliggenhed

Etruskisk påvirkning

Etruskisk dominans 753 – 510 f.v.t.

I. Kongetid 753 – 510

Rex – ældste råd

Haruspeks

Én konge

II. Republik 510 – 31 f.v.t./ ca. 23 f.v.t.?

Res publica = offentlige ting

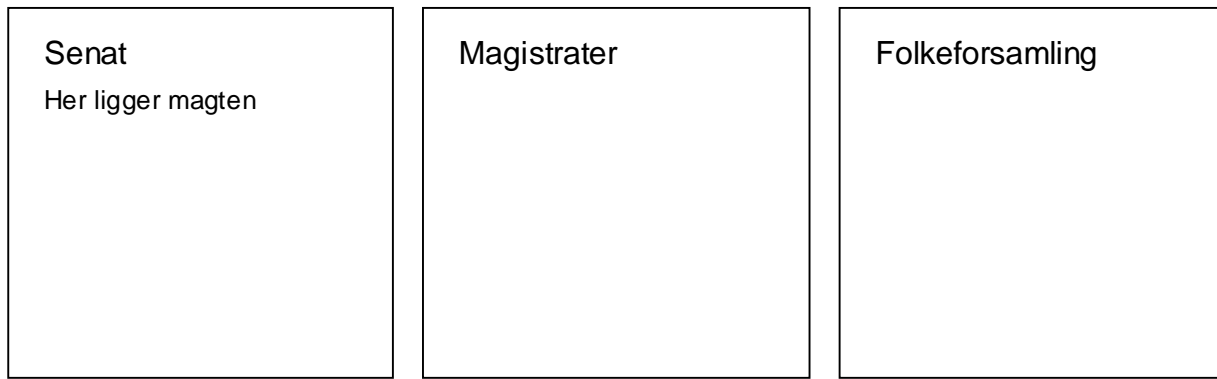
Opbygges gennem flere århundrede

Mos Maiorum = Forfædrenes skik (art grundlov)

Bystat = polis

Græsk opfattelse (Polyb): Politeia Mixta

Tredeling af magten

SPQR = Det Romerske Folk og Senat har besluttet at

Direkte demokrati/mænd

Ja = U.R. = Uti Rogas = som du *spørger*

Nej = A = Antiquo = ved det gamle

Patricier (Patres) = "Adel"

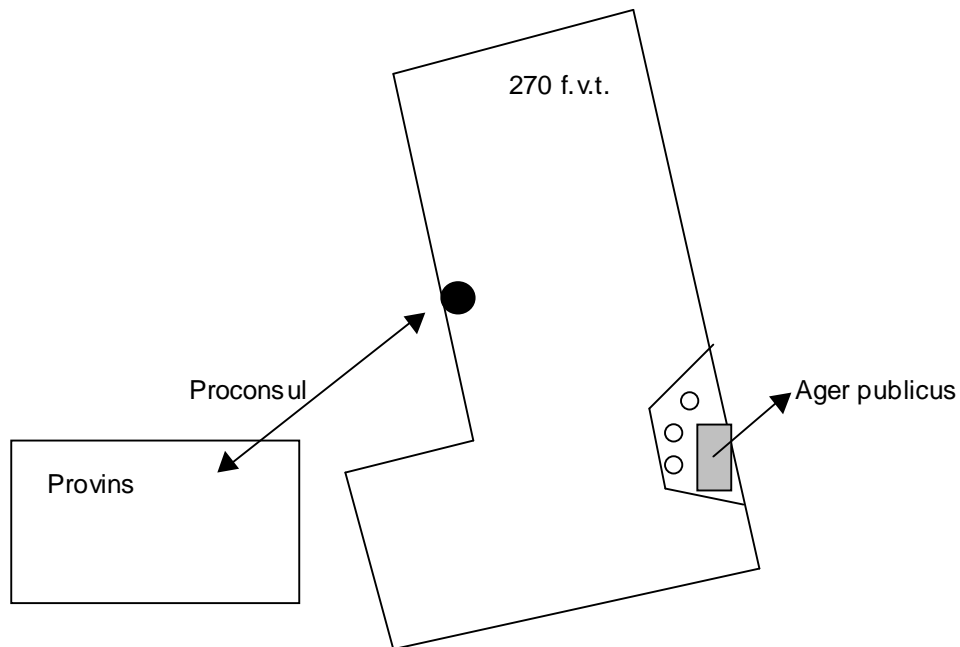
Plebs / plebejere = folk

"Ufuldstændig" stat: Klientsystem beskytter den enkelte.

Indflydelsesrig romer

⇓ ⇓

Klienter

Italia = samling af bystater.

Krige

264 – 241 f.v.t.: Krig mod Karthago (første)

⇓

Provinser → Billigt korn

218 – 201 f.v.t.: 2. puniske krig / Hannibal

Jordene er ødelagte / soldaterne er bønder. Landbruget ødelægges.

Små bønder sælger til godsejere og flytter til byen (proletarer).

149 – 146 f.v.t.: 3. Puniske Krig.

Problem: Hvad med hæren??

a) 133 f.v.t.: Tiberius Gracchus

Forsøger at ”lave” proletarer til bønder → soldater.

Hæren

200 f.v.t.: Rekrutteringsgrundlag falder.

a) 510 – 133 f.v.t.

b) 133 – 31 f.v.t.: *Magtkamp*

Marius konsul/feltherre 107 – 100 f.v.t.

Laver proletarer til soldater >< Tiberius, der søgte at lave proletarer til bønder → soldater.

→ Personlig hær!!!!

Problem: Personlige hære/flere på én gang. Marius, Sulla, Pompejus, Crassus – Cæsar.

Cæsar: 49 – 44 f.v.t.

44 – 31 f.v.t.

Anders Skærlund Petersen

Esbjerg Statsskole 1999-2000

asp@person.dk

www.asp.person.dk